

KISVÁRDAI LAPOK

JÚNIUS 20.

A HATÁRON TÚLI MAGYAR SZÍNHÁZAK XX. FESZTIVÁLJÁNAK NAPILAPJA – X. ÉVFOLYAM 2. SZÁM – 2008. JÚNIUS 20.



A harmadik

Kisvárdára először randizni jöttem. Akkor már egy éve húzódtott a távizé köztünk, de ő nem jöhetett, csak én mentem néha. Telefonálás, és néha egy levél, amit úgy kellett kikönyörögnie a jelmeztervezőnek tőle.

Kisvárdán először nem volt szállásom, nem volt kitézőm, nem volt ételjegyem és nem volt színházjegyem semmire. Nem tudtam, ki a zsűri és hogy milyen díjakat ad ki, nem ismertem a társulatokat, a rendezőket, a színészeket – csak az ő színházát, mert velük előző évben együtt éltem hónapokig.

Nem tudtam, mire is megy ki ez az egész. Beköltöztem a kollégiumba a színészlányok közé, két összetolt ágyon aludtunk hárman, repültek a melltartók, szandálok és fülbevalók, amikor lánykérőbe érkezett morcosan ő – akivel aztán négy évig éltem Budapesten, és aki soha többé nem dolgozott színházban, és akit mindenki a *román fiúnak* hívott. És én folyton ingerülten javítottam: nem román – romániai, pontosabban erdélyi.

Kisvárdára másodszor megbízatásból jöttem. Lett szállásom, a legelőkelőbb *szállítós* szállodában, kaptam trikót, kitézőt, rengeteg ételjegyet, tizenválhány színházjegyet a legjobb sorba, tudtam, milyen díjakat kell-lehet kiadni, ismertem már egy csomó színészt és rendezőt, persze, leginkább azért az erdélyi színházét, ahonnan elcsaltam őt, és ismertem a zsűrit is. Én voltam az egyik tagja.

Most, harmadszor, a versenyprogram részese lettem.

Egész kicsi volt a gyomrom az előadás előtt. De kár hogy ilyen kevesen férnek majd be! – gondoltam, mert imádtam ezt a szöveget fordítani és nagyon hittem az előadásban. És szerettem Szabadkát, akárcsak azt az erdélyi várost, régen.

Aztán még kisebb lett a gyomrom, mert kiderült, hogy, ki tudja miért, a kevésnél is kevesebben, talán, ha hatvanan jöttek el és ők sem fogadták igazán jó szívvel szerelmes előadásomat, a Kicsik és polgárokat.

Szorongás, szerelem, remény, becsvágy, tervek, viták, siker, bukás. Ez mindháromszor velem volt Kisvárdán.

Faragó Zsuzsa

„Ez ilyen tempóban nagyon fárasztó”

Szigligeti Ede: Liliomfi – Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház

Novoszibirszk és Párizs, Budapest és Tbiliszi, Gyula, Moszkva, Oszló... Kisvárdá. Hosszú vándorlás után ide érkezett Thália ekhós szekere tegnap, rajta Liliomfi, Szellemfi, Mariska, Kamilla kisasszony, Szilvai, Kányai, Erzsi, Gyuri, Schwartzék, no meg Kati, Gizi, Ica, Uracs, Jani és a többiek. Fesztiválra jöttek, a huszadikra. A színpalak mögött izgatottan vártak, alig fékezve kirobbanó játékkedvüket.

Csak hát nem lehet egyből a lovak közé vágni, ugye, pláne a huszadikon. Előbb az üzenetek, a beszédek (valljuk be, a komédia ördöge néha ezek alatt sem alszik), csak aztán az aktorok. Tartsunk rendet. **Hegedűs D. Géza** „maszkos” beszéde mintha még jobban felébresztette volna az incselkedő ördögfi mókás kedvét, s miután megtudtuk, hogy a fesztivál „szigorú angyalai kariatidáként tartják vállukon” a határon túliai fesztiváljának szétomlani (?) készülő szerkezetét, már egyre türelmetlenebbül vártuk, hogy ránk szabadulhassanak a beregszászi teátristák színházat játszani.

A sokat emlegetett „Sekszpir Vilmos” is megirigyelhetette volna, hogy mivé vált Szigligeti darabja **Vidnyánszky Attila** vezénylete alatt. A jó öreg Vilmos szállóigéje is valóságos értelmet nyert tegnap este: színház volt az egész világ, a világ pedig – a benne játszó férfakkal



és nőekkel – erre az estére a kisvárdai színpadra költözött. A Vidnyánszky-előadások zsúfolt tereihez képest gyanúsán üres volt a színpad: csupán egy elfüggönyözött ekhós szekér állt középen. Rajta felpingálva a már felsorolt városnevek, Gyulától Novoszibirszkig, hát ugye, hogy egy egész világ? Öt perc után már megnyugodva állapítottam meg, nem csalás, nem ámtítás: ez Vidnyánszky-rendezés, hiszen szinte alig győzöm kapkodni a fejem, hogy a „szélesvásznú” teremben befogadhasam a párhuzamos cselekvéseket.

Persze tudom, az sem baj, ha imitt-amott lemaradok valamiről, csak azt sajnálom, hogy emiatt lekések egy-egy jól kidolgozott és végigvitt színészi játékról. „Ez ilyen tempóban nagyon fárasztó” – mondanám én is Liliomfi-val, de hát tudom, hogy ez is csupán szellemes improvizáció, találó vendég-szöveg, amelyből egyébként sok akad az előadásban. S mire is mennék a megjegyzésemmel? Inkább hagyom, hogy sodorjanak magukkal Beregszász teátristái, süssék el az összes elsüthető szójátékot, mondják el a világ- és a magyar drámairodalom szinte összes közszájon forgó idézetét, és játsszanak, játsszanak, játsszanak.

Ha csak dalban tudják néha elmondani,

amit akarnak, akkor zendítsenek rá, hiszen azt is remekül csinálják. Kár, hogy a műsorfüzetből nem tudhatjuk meg, ki a „felelős” a nagyszerű dallamokért. Kár, hogy az élő televíziós közvetítés miatt egy svungban lejátszott előadás kicsit leül a harmadik felvonás tájékán. Kár, hogy a sok remek játékötlet mellett néha engednek a „divatosabb”, ennél-fogva erőltetett ideáknak. Talán ennyi, amit felróhatnék nekik. A kritikusokra vonatkozó részt pedig vegyük úgy, hogy nem hallottam. Amúgy meg bevallom, valóban megrendelésre írtam ezt a szöveget, a *Kisvárdai Lapok*nak. Tudják, az a lap, amiből Hegedűs D. Géza idézett hosszasan a megnyitón. Pedig tőle nem rendelte meg senki, hogy idézzon. Egyszerűen csak tetszett neki az a szöveg. Mint ahogyan nekem az előadás. A keckekevéseket csak azért írtam, nehogy azt higgyék, lefizettek a beregszásziak.

Egyszóval, le az összes ragasztott bajusszal, akarom mondani, kalappal, kedves teátristák. Amelyet külön megemelek, mély hódolattal, **Rácz József** előtt. Bármelyik kariatida (esetében Atlasz) megirigyelhetné: vállán cipelte az egész előadást. A megroggyanás veszélye nélkül. Pedig nem is kapott elismerő oklevelet.

Köllő Katalin



Ivaskovics Viktor és Rácz József

Vándorszínész

Rácz József a Szigligeti-darab és a színházcsinálás közti kapcsolatról

– **Ti általában hosszabb ideig készítitek az előadásaitokat, nem hathetes próbafolyamat alatt jön létre a produkció.**

– Ezt az előadást két hét alatt csináltuk.

– **Komolyan?**

– Jó, talán valamivel több volt, mint két hét, de csak néhány nappal. Mindig nehéz elkezdni egy próbafolyamatot, honnan és hogyan indulunk, mi lesz aztán belőle. Ebben az esetben az idő hajtott. Az a számunkra viszonylag ritka helyzet állt elő, hogy tudtuk a gyulai bemutató napját, amikor el kellett készülnünk, de nem vált nyomasztóvá ettől a próbafolyamat. Ez volt az első olyan bemutatónk Beregszászban, amelyben a fiatalabb gárda került előtérbe. Mindenki nagyon akarta megmutatni azt, hogy mi is ott vagyunk, és persze szeretnénk volna ismét Vidnyánszky Attilával dolgozni. Az is különleges volt, hogy ez volt az első olyan előadás, ahol Attila azt kérte, mire megérkezik Beregszászba, már mindenki tudja a saját szövegét. Aztán hazajött, és bevonultunk próbálni. Ő délelőttként a konyhában írta a zenét, a fő dallamokat, kimentünk hozzá időnként gitárral, klarinétal, s meghangszereltük az alapján, hogy ki mit tud eljátszani belőle a hangszerén. Egy nap – egy felvonás volt a munkarend. Aztán szóltunk neki, hogy ez így talán kicsit gyors lesz, és álljunk le. Ez a tempó...

– **Olyan felpörgetett, mint az előadás egyes jelenetei?**

– Pontosan. Az tulajdonképp a napi munkából került bele az előadásba. Aztán elmentünk Gyulára a bemutató előtt, ott még próbáltunk körülbelül egy hetet, de az már inkább arról szólt, hogy beálljunk a térbe, mert ez volt az első díszletünk, amit legyártattunk. Eleinte nem, vagy csak nehézkesen működött. A harmadik előadáson viszont éreztük, hogy az egész beindul. Ott ült a nézőtéren a magyar női vízilabda-válogatott, és velünk skandalizáltak, hogy *Falu végén templom, bemelegyek-e, nemtom*. Az nagyon jó érzés volt, jó előadás is lett volna, de az eső elmosta, és a vége bennünk maradt.

– **Hatott rátok Makk Károly híres Liliomfi-filmje?**

– Nem tudom, mennyire hasonlítunk arra, de ez az előadás a színházról, a színházcsinálás hétköznapjairól szól. A próbák kezdetén épp Chaplin-filmeket néztem. Azt, hogy egy út került az ekhós szekér hátuljára, onnan vettem. Ikarust nem festhetünk oda, mert azzal járunk, bár a rendszám felírásán gondolkodtunk. Érdekes, hogy az ekhós szekér szinte minden előadásunkban szerepel:



Rácz József

a *Sólyompecsenyében*, a *Karnyónéban*, igaz, abban kicsit megfenekletten. Itt eredetileg azt akartuk, hogy behúzzom a szekeret, azzal indul az előadás, de túl nehéznek bizonyult. Most aztán ott áll már a színpadon, amikor kezdünk. Megérkeztünk valahová, s a végén fordul a kocsis, hogy továbbmenjünk.

– **Direkt vagy a tudatalatti hatása ez?**

– Nem a tudatalattié, az biztos. Mi minden előadásunkban magunkból indulunk ki. Igaz, most kezdtünk el próbálni Vidovszky Györggyel a *Don Quijotét*, ahhoz ő ha nem is szekeret, de fogatot kért díszletnek.

– **Több Chaplintól ismert mozdulatot csinál az előadásban. Ez is a filmek hatása?**

– Chaplint nagyon szeretem, de a mozdulatok véletlenül jöttek. A szerep még elbírt volna többet is talán, de nem akartuk utánózni sem a gegjeit, sem a híresebb mozdulatsorait. Egy olyan színészből van szó az előadásban, aki szereti ezt a fickót. Mármint Chaplint.

– **Hol vagy te személy szerint Liliomfi-ban?**

– Egy társulatról szól a darab. A történet minden színházra, minden színészre érvényes. Ez egy nagyon jó szerep, lehet benne lubickolni. Arra jó, hogy megmutassam, hol tartok, mit tudok már, ízelítőt adhatok belőle.

– **Azt például megmutathatod, hány hangszeren játszol. Tényleg, hány hangszeren játszol?**

– Ha ezt játéknak lehet nevezni, akkor bármilyen hangszeren, amin kérik. Hege-dülni tanultam zeneiskolában, de azután tíz-tizenkét évig nem is vettem a kezembe. Gitározgatni a főiskola első félévében kezdtem. Egy-egy motívumot bármin megtanulok, már ha az illúziókeltés elég a szerephez.

– **És a színpadi mozgáskészséged honnan jön?**

– Semmi különös, a beregszászi színházból. Attila igen jó koreográfus.

– **Térjünk vissza egy picit a szekérre meg a ráfestett útra. Egész évben sokat játszotok mindenfelé Magyarországon. Te hogy bírod a vándoréletet?**

– Megszoktam már, de azért fárasztó. Anélkül például meglenne az ember néha, hogy pakolnia kelljen. De ez másként nem megy. Minden szerepnél és minden előadásban van egy-egy mondat, amibe bele szoktunk kapaszkodni. Most ez a „Ha játszhatom, akkor boldog vagyok”.

Apák és hiúk

Maxim Gorkij: Kicsik és polgárok – Szabadkai Népszínház



G. Erdélyi Hermina és Szőke Attila

Vázlatos előadás a szabadkaiak *Kispolgárok*-produkciója, a szó minden értelmében az.

Gorkijnak az előző század fordulóján írt, egyébként első drámáját új fordításban, a **Faragó Zsuzsa** fordító által ajánlott új címmel (*Kicsik és polgárok*), jelentősen lerövidítve játssza a Szabadkai Népszínház magyar társulata. Az új magyarításnak hála a szöveg többnyire jól mondható, általában frissnek hat, s mindazon megjegyzések, melyek alapján alig néhány évtizede a drámát – nem egyedül Magyarországon – még mint „az öntudatosodó dolgozó tömeghez” szóló himnuszt dicsőítették, (természetesen) elszivárogtak.

Apropó, elszivárgás: azt érezni – különösen az első felvonásban, majd aztán megint, a zárlat felé loholva –, hogy hiányoznak a sarokpontokat összekötő elemek. Az épületváz teljesen világosan kiadja magát, ám az egyes lépcsőfokok körvonalai mintha időről időre elhalványulnának, láthatatlanná válnának. Ez olykor érthetően megnehezíti a feljutást a játszóknak: a mondatok, a rövidke jelenetek – s így a karakterek és sorsuk – folytatódhatnak, gyakran kimondottan folytatás után kiáltanak, ám ahelyett újabb snitt következik (erről később).

Kiss Kovács Gergely díszlete szintén erősen vázlatos: hangsúlyosan minden fából van a szobabelsőben – a méretes ajtók, a szimbólummá avatott szekrény, a korláttól a bútorokon át a padlóig valóban minden –, ám nemlétező, fekete falakhoz adnak félig-meddig valós keretet a berendezési tárgyak.

Mintha megállt volna az idő: a tiranni hajlamú apa, Besszemenov (**Kovács Frigyes** tegnap kissé gépies alakításában) a ház teljhatalmú ura – alamuszi felesége, alkoholista házifilozóf lakójuk, közönyös és/vagy dühös gyerekei, azok választottjai egyszerre rettegnek tőle és nevetik ki, már rég nemcsak a háta mögött. Variációk egy témára: kombinatorikai alapon váltják egymást a páston a duók, triók, kisebb-nagyobb csoportok, amelyek mind Besszemenovval és az általa képviselt ódivatúsággal igyekeznek szembeszállni. A legnagyobb kispolgárt jól jellemzi lakonikus megállapítása: „Ha cukor, legyen kocka.”

A Besszemenov ellen vívott dühödt meccsek közötti rövidke szünetekben a **Bodor Johanna** koreografálta, a meglepő módon a ragtime (?) hőskorát megidéző gépzongoraszóra prezentált mozgássorozatokat mutatnak

be a játszókékes generálfényben. A táncok néha jeleneteket választanak el egymástól, máskor jelenetet vágnak ketté vagy épp háromba. Az ötletből idővel aztán természetesen kényszer lesz, azaz folyton táncolni kell, akkor is, ha valójában nem kell(ene). (Miközben azt készséggel elismerjük, hogy a második felvonásban Kovács Frigyes és **Szilágyi Nándor** csettintős „párbajtánca” eredeti színfolt.)

Visszatérve Besszemenovra: egy ilyen férfi mellett aligha móka és kacagás az élet, ez pedig pontosan látszik az Akulina Ivanovnáat játszó **Faragó Editen**. A szálfegyenes derékkal jövés-menés a lakásban, a nő paraszti származását tudatosító, megfontoltan megválogatott vagy épp félig elrágott szavakból álló beszéd, a legtöbbször a semmibe uot-tan-bágyadtan révedő tekintet, aztán a lelassult agy- és testmozgás ellenére hirtelen dühösen villanó szemek, egyáltalán: az a fantasztikus jelenlét, amivel Faragó Editre nem lehet nem figyelni az előadásban, szóval mindez sokat segít abban, hogy azért mégis működjön a rendszer.

Aztán végül az elkerülhetetlen detonáció bekövetkezik: a fiatalok kirobbannak a családi fészekből.

Jászay Tamás



Gál Elvira és Péter Ferenc

Ha csak kijön, az is elég

Faragó Edit bírja cérnával

– A Pogánytáncban láttalak először, Kisvárdán, néhány éve. Nagyszerűen játszottál, jól megjegyeztelek. Valaki azt mondta akkor, hogy nehéz évek után tértél vissza. Ez mit jelentett?

– Ez ivást jelentett. Pedig a pályám jól indult, az Újvidéki Akadémián végeztem, Pataki László osztályában, majd Szabadkára szerződtem. Akkoriban ott a Ristić-féle színház működött, igazi multikulturális műhelyként, magába foglalta például Európa egyetlen cigány színházát. Izgalmas időszak volt. Aztán férjhez mentem és jött a háború, és valahogy ezt a kettőt így együtt nem tudtam elviselni. Akkor kezdtem inni.

– A háború félelmet hozott?

– Minden éjjel hallottam a csatazajt Vukovár felől, ültem éjszakánként az ágyban, hallgattam a távoli dörgéseket és reszkettem. Nem a félelemtől, hanem az iszonyattól. Bánatos lettem a háborútól, és ez a mai napig tart. Erős Jugó-noszta élek bennem, fáj a szívem azért az országért. Akik kitalálták a szétsza-



Faragó Edit

kadást, meg is lakoltak azóta, de ezért nem lehet eléggé meglakolni. Hiszen ismerőseim, haverjaim voltak olyan fiúk, akik nem akarták ezt az egészet, és meghaltak benne. Én máig nem tudtam feldolgozni a közelmúltunk történelmét.

Vannak helyek – Zágráb például, vagy Szarajevó –, ahol azóta sem jártam, és nem is szeretnék elmenni. Nos, tehát ittam, és az alkohol fizikailag kezdett ki. Ekkoriban kevesebbet dolgoztam, mert sokat betegeskedtem, és nyilván a színházban sem nagyon bíztak bennem. Ugyanakkor a kollégák és László Sándor igazgató szeretetét és támogatását mindvégig éreztem, a magaménak tudhatam. Amikor elváltam és elvonókúrára mentem, valamennyien mellettem álltak, s onnantól kezdve a pályám úgy alakult, mint a mesében. Azóta játszottam például a Pogánytáncot, a *Portugált*. Vagy *A hóhérok havát*, amiben egyebek között az esett jól, hogy elegáns volt a ruhám és a frizurám. Ez ritkán adatik meg nekem – itt végre egyszer megpróbálhattam szép színésznőnek kiadni magamat. Érnek meglepő örömök, idén például az *Orfeum* című produkción. Nem vagyok különösebben híve a zenés daraboknak, viszont ezt imádja a közönség, együtt énekelnek velem. Velem, aki nem is tudok énekelni. Ez külön élmény.

– Újvidéki létedre hogyan kerültél a szabadkaiak Gorkij-előadásába?

– Verebes István engem akart Akulina szerepére. Csodálkoztam ezen, nem is tudom, hogy miben látott vajon engem azelőtt.

– Bármiben is, én arra tippelnék, hogy a humorod, az ironikusnak tűnő lényed ragadta meg.

– Meglehet, bár ezt egyáltalán nem forszírozza. Nagyon is visszafog, mindig azt mondja – még a tegnapi próbán is –, hogy vigyázz! Ha csak kijössz a színpadra, az is elég. Nyilván egy egészséges humor az embernek bele van írva minden vonásába, nem kell azt külön hangsúlyozni. Különbösen is voltak kisebb



Kicsik és polgárok (fotó: Molnár Edvárd)

problémáim a neveltségességgel ebben a darabban. Hogy tényleg mulatságosak-e ezek a szereplők.

– Jól látszik, hogy ez egy élvezetteljes alakítás. Hogyan fogtál neki?

– A szeretet volt az alapja, a munka és a többiek iránti szeretet. Amióta túljutottam a gondjaimon, nagy szeretettel gondolok a színházra. Rájöttem, milyen jó, hogy aki színész, az örömet is, bánatot is újra tud élni, sokszor-sokszor. Ez persze sebek feltépésével jár olykor, de megéri. Megbújhatok egy-egy szerepben. Jólesett megkeresni magamban egy ilyen embert, mint Akulina. Nagyon szeretem például a kendőjét.

– A bögre, az is személyes és hangsúlyos tárgynak látszik.

– Csésze lett volna, én kértem helyette bögrét. Az is mesél az emberről, hogy miként fogja. A nagyanyámat láttam magam előtt, ő jár folyton bögrével.

– Cérnán lóg a nyakadban egy kis fakereszt.

– Öt éve hordom, és még mindig bírja a cérna. Érdekes módon soha egyetlen rendező sem kérte még, hogy vegyem le. Nézőtől kaptam; egy szerb katolikus asszony adta, afféle talizmánként. Olyan számomra, mintha egy másik díj lenne, a tavaly elnyert Pataki Gyűrű mellett.

Stuber Andrea

Új...

Címzavak a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház életéről

...évad a színház életében, a kilencedik.

...művészeti vezető és rendező, régi színészkollegája, a neve: Csurulya Csongor.

...alkalmazott rendező, Patkó Éva személyében.

...színészkollegák: Benedek Botond Farkas, Gábos Albin, Gáll Katalin, Jakab Orsolya, Lőrincz Sándor, Márton Réka, Molnos András Csaba.

...bemutatók: októberben tragédia, Euripidész nyomán *Elektra* Sorini Miltaru rendezésében, Bodor Johanna a koreográfus, Csiki Csaba a díszlet- és jelmeztervező, Vlaicu Golcea a zeneszerző, a dramaturg Péter Beáta.

Novemberben Pedro Almodovar *Patty Diphusa*, Varga Márta pódium-előadása.

Decemberben musical következett:

John Kander–Joe Masteroff–Fred Ebb *Cabaret*-ja, Gajdos József koreográfus rendezésében, Csiki Csaba tervezte a díszletet, Kiss Zsuzsanna a jelmezt.

Januárban Albu István rendezte Daniel Keyes regénye nyomán *Az ötödik Sally* című pódium-előadást, amellyel Mezei Gabriella lépett fel. A produkció dramaturgja Gönczi Hunor volt;

Februárban Federico García Lorca tragikus költeménye, a *Yerma*, amelyet Csurulya Csongor álmodott színpadra, a színpadi mozgást Lőrincz József koreográfus jegyzi. Molnos András Csaba *Sinatra-est* című pódium-műsora tovább bővítette a bemutatók sorát.

Márciusban meseelőadás, *A császár új*



Cabaret

ruhája, a rendező Béres László, Liviu Matei tervezte a mozgást, Szekeres Bernadette a jelmezt, Béres László és Szűcs Olcsváry Gellért a díszletet, Dobre Kóthay Judit a díszlettervezők és a jelmeztervező tanácsadója.

Áprilisban Truman Capote monodráma nyomán *Álmatlan hánykolódás* címmel Kányádi Szilárd rendezésében Benedek Botond Farkas pódium-előadása mutatkozott be.

Júniusban az évadzáró napján, (18-án) Patkó Éva rendezésében Matei Visniec *Paparazzi avagy egy elvetélt nap krónikája* és Csurulya Csongor rendezésében Carlo Goldoni *A patikus* (házi) bemutatóira került sor.

játszottunk a DESZKA Fesztiválon, majd a Vendégségben Budapesten – Határon Túli Magyar Színházi Estek rendezvénysorozat keretén belül a *Katonák*, *katonákkal* és a *Yermával* vendégszerrepeltünk. Brassóban az Interetnikai Fesztiválon a *Yermával* képviseltük színházunkat. Az *Elektrát* válogatták be a targoncisták BABEL FEST Fesztivál, valamint a neves albániai IX. Butrint 2000 Nemzetközi Színház Fesztivál versenyprogramjába. A Szerbiában, Zemunban rendezett Festival of Mime and Solo Performances fesztiválon Mezei Gabriella *Az ötödik Sally* című pódium-előadása fogja színházunkat képviselni.



A császár új ruhája

...jelölés Uniterdíjra, amellyel Jakab Orsolyát tisztelték meg az *Elektra* címszerepében nyújtott alakításáért.

...fesztivál és vendégjáték, meghívás Debrecenbe, ahol Zalán Tibor *Katonák*, *katonák* című darabját

...program, a *Kulissza*: az évadot végigkísérő színházi események, találkozások, beavató műhelymunkák, beszélgetések, felolvasó-színházi estek, gyerekrajzverseny, szép beszéd – szép olvasás verseny, a *Margó* címet viselő kiadvány, amely az *Elektra* és a *Yerma* alapját képező drámai anyagról, születésük történeti és szociális háttéréről, a művek íróiról, a darabok által felvetett kérdésekről közöl ismereteket.

ÚJ remény arra, hogy a 2008/2009-es jubileumi évadban is lesznek új kollégák, bemutatók, fesztiválmeghívások, díjak, elismerések és a *Kulissza*-programnak is folytatása következik.

Kastélyra nyílt Az ajtó

A szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatának évada

A Harag György Társulat 2007-2008-as szezonjának első premierje *Az ajtó* volt, élő kortárs magyar szerző bemutatójaként. (Azóta Szabó Magda sajnos távozott erről a világról.) A színpadra vivő vendégként a Kossuth-díjas Bereményi Géza, aki Szabó Magda regényét színpadra adaptálta, s egyben az ősbemutatót is rendezte Zalaegerszegen. Azóta a budapesti Magyar Színházban is közönség elé került a darab, így a szatmárnémeti változat időrendben a harmadik a színpadi bemutatók sorában. Az ajtó-előadásban – amelyet a kisvárdai fesztivál nézői is megismerhetnek – a Poór Lili-díjas Lőrincz Ágnes formálja meg Szeredás Emerencet, a szigorú, kemény háztartási alkalmazottat – hogy ne mondjuk: cselédet –, akinek bizalmát lassan elnyeri az író nő alteregójának tekinthető regénybeli író nő, Molnár Anna. Őt László Zita játssza, s további fontos mellékszerepekben látható Bessenyei István, István István, Csiki Orsolya, Gál Ágnes, Péter Attila Zsolt és Nagy Orbán.

Novemberben a közönség nagy öröme Molnár Ferenc-vígjátékot tűztünk műsorra, mégpedig a *Játék a kastélyban* című, három felvonásos anekdotát. Ebben egy darabíró szerzőpáros egyik fele válságos helyzetben mozgósítja írói képességeit, hogy valamiképpen meg- és feloldja a váratlan szerelmi dráma bonyodalmaival.

Turai Sándor szerepe valószínűleg jutalomjáték Czintos József számára, aki élt is a lehetőséggel, hogy lenyűgözze és jókedvre derítse a publikumot. Kiváló partnere a játékban a szerzőtársát, Gált alakító András Gyula, valamint a szerelmi háromszöget alkotó Annie – Vencz Stella, Almády – Rappert Gábor és Ádám – Gaál Gyula. Az előadás rendezője Parászka Miklós volt.

A hagyományos szilveszteri kabarét ezúttal Michel André, Fényes Szabolcs és Szenes Iván *Lulu* című zenés vígjá-

téka helyettesítette, s nem okozott csalódást a nézőknek. Laczkó Tekla, Nagy Csongor, Rappert Gábor, László Zita, Péter Attila Zsolt, Nagy Orbán és Gaál Gyula Czintos József rendezésében játszotta el a művet.

Februárban Georges Feydeau népszerű bohózatát, a *Bolha a fülbe* kínált felhőtlen szórakozást a közönségnek, Árkosi Árpád rendezésében. A mű a legpazarabb színészi lehetőséget a kettős főszerepet játszó Nagy Csongor Zsoltnak kínálta, de bőségesen kiélhették komédiázó kedvüket a többiek is: Gaál Gyula, Nagy Orbán, Rappert Gábor, István István, Péter Attila Zsolt,

20-tól műsoron tartja Urbán Gyula és Gulyás László zenés mesejátékát, a *Minden egér szereti a sajtot* címűt.

A Harag György Társulat bábtagozata decemberben a *Rigócsőr király* című előadást mutatta be Szilágyi Regina rendezésében, Bodor Judit díszleteivel és bábjaival, májusban pedig ugyanők – Fórius Emese, Nagy Anikó, Bandura Tibor és Nagy Tamás színészekkel – a *Hüvelyk Matyi és a herceg* című népmeseáttírával kedveskedtek a kicsinyeknek.

Fontos munka volt a társulat számára az évad két stúdióelőadása. Októberben *A bárónő és a komorna* címmel az



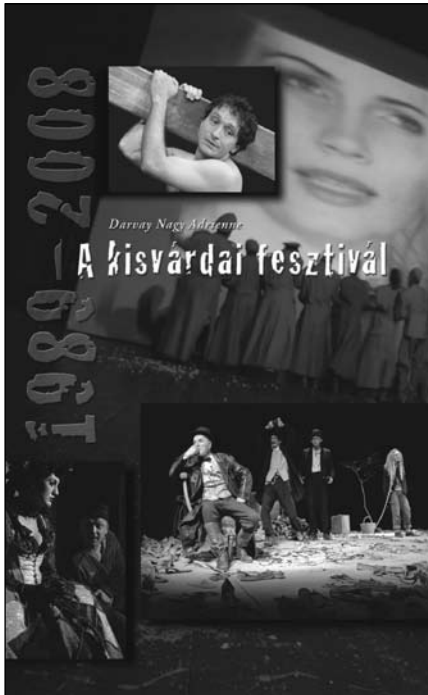
Játék a kastélyban

Tóth Páll Miklós és a hölgyek: Vencz Stella, Laczkó Tekla, Kovács Éva, Gál Ágnes és Némethy Zsuzsa.

Légvár címmel két Ibsen-dráma motívumait dolgozta egybe és vitte színpadra Csurulya Csongor. A *Solness építőmester* és a *Ha mi holtak feltámadunk* című művek alapján készült előadásban a Kovács György-díjas Rappert Gábor formálta meg Solnesset, feleségét Lőrincz Ágnes adta. Ezenkívül a gyerekekre is gondolt a színház, s március

a mű került színpadra, amelyet Bérczes László készített Michael Mackenzie *Előhívás* című darabja alapján, s évekkel ezelőtt Budapesten, a Bárka Színházban volt az első premierje. Szatmárnémetiben Szilágyi Regina vitte színpadra, Némethy Zsuzsával és Csiki Orsolyával a főszerepekben. Egy hónappal később a *Felső-Ausztria* bemutatójára került sor, Márk-Nagy Ágota rendezésében. Franz Xaver Kroetz kétszemélyes drámájának házaspárját Csiki Orsolya és Péter Attila Zsolt formálta meg.

Az egyik történet



Fogadni mernék: az ötletgazdának aligha okozott fejtörést, hogy a jubileumi találkozó alkalmából ki írja majd összefüggő történeté a kisvárdai fesztivál elmúlt tizenkilenc esztendejének eseményeit. Számba venni is nehéz, Darvay Nagy Adrienne mióta, hogyan és milyen eszközökkel segítette-segíti a határon túli magyar színházak ügyét. Új kötetében – mely a nem éppen bestseller-gyanús *A kisvárdai fesztivál* címet viseli – az objektivitásra törekvő színháztörténet módszertanát látványosan megkerülve készített vállaltan szubjektív számadást.

Mert bár az annalista maga állította szabályrendszere igencsak szigorú, hiszen minden esetben az 1989 és 2007 között eltelt időszak évszámait jelölik a fejezetcímeket, kísérik a tartalmi kérdésekben nem áttal minduntalan elkalandozni a főcsapástól. Ezen persze nem lepődik meg senki, mivel a szerző személyesen jelen volt a fesztivál eddigi élettörténetének minden fontos állomásánál, s mint ilyen,

jóval több egyszerű nézőnél vagy szervezőnél.

Az évszámok mögé felsorakozó néhány oldalas esszék azonban zavart keltenek az olvasóban: könnyebb körülírni, hogy mit nem kapunk a könyvtől, mint határozottan kijelenteni, hogy mit igen. Szándékosan nem teljes a leltár, s a mostaninál bővebb merítés már partatlanná duzzasztaná a kötetet, ám a válogatás szempontjai mégsem mindig világosak: az egyéni ízlés, a személyes rokonszenv és a színháztörténeti nézőpont folytonosan át- meg átírják egymást. A néha izgalmas szempontokat felvető, máskor általános kijelentésekkel operáló mini előadás-elemzéseket váratlanul szakítják meg például a színészek magánéleti változásairól szóló tudósítások, a humoros anekdoták vagy a magyarországi szakma prominenseinek a fesztivállal ápoltt, éppen aktuális viszonyát bemutató passzusok.

Hasonlóan felemás benyomást kelt a könyv végén található majd' száz oldalas adattár: ez rendkívüli jelentőségű az utókor számára, hiszen az elmúlt tizenkilenc évad teljes programját, a zsűri névsorát, a díjazottak nevét is tartalmazza – használatát megnehezíti, hogy mutató nem segíti a tájékozódást az értékes adattengerben. A szerző mintha túlságosan is bízna olvasójában, így aztán adós marad a két évtized alatt észlelhető általános tendenciák részletes elemzésével is – a krónikás lejegyzte az adatokat, a belőlük adódó következtetéseket azonban az érdeklődőnek magának kell levonnia.

A kötet a kisvárdai fesztivál „egyik”, Darvay Nagy Adrienne szemszögéből íródott történetét tárja a kíváncsi olvasó elé. S mint ilyen, korántsem lezárt históriát foglal magában, hanem (a) folytatás után kiált.

Jászay Tamás

2008. június 20. (péntek)

10.00

Zalán Tibor: **Rettentő görög vitéz** antik mesejáték – Stúdió K Színház Művészetek Háza – Kamaraterem

14.00

Fodor Tamás és a Stúdió K Színház **bábos workshopja** Művészetek Háza – Kamaraterem

15.00

A kisvárdai fesztivál – Darvay Nagy Adrienne könyvének bemutatója Művészetek Háza – Kamaraterem

15.30

Vásári attrakciók Ort-lki Bábszínház, Debrecen **Főtéri Színpad**

16.00

Federico García Lorca: **Yerma** Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház – Rákóczi-stúdióterem

18.00

Szabó Magda–Bereményi Géza: **Az ajtó** – Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata Művészetek Háza

20.00

Patty Diphusa – egy prostituált élete. Előadja: Varga Márta (Székelyudvarhely) **Coffein Kávéházi Klub**

21.00

Schwartz–Greene–Tebelak: **Godspell** – Nagyvárad Állami Színház Szigligeti Társulata **Várszínpad**

A címlapon Faragó Edit a Kicsik és polgárok előadásában

KISVÁRDAI LAPOK

a Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: Stuber Andrea

Szerkesztőség: Jászay Tamás, Papp Tímea, Szemere Katalin

Fotó: Kovács Bertalan

Nyomdai előkészítés: Jurás László

Nyomdai kivitelezés: PIREHAB (Kisvárdai)

Felelős kiadó: Nyakó Béla

ISSN 1587-8325

Támogatók:

Oktatási és Kulturális Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alap



www.kisvarda.szhaz.hu



A Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának támogatói:

Oktatási és Kulturális Minisztérium, Nemzeti Kulturális Alap, Kisvárdai Város Önkormányzata, Szülőföld Alap, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés

Médiatámogatók: Duna Televízió, Vár FM Rádió, Magyar Színházi Portál, MCOnet Kft.

